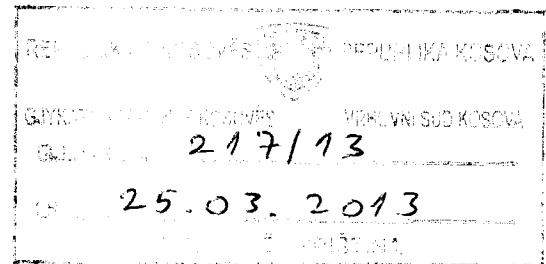

GJYKATA SUPREME E REPUBLIKËS SË KOSOVËS
VRHOVNI SUD REPUBLIKE KOSOVA
SUPREME COURT OF THE REPUBLIC OF KOSOVA

Seancës së Përgjithshme të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës dhe gjyqtareve të Gjykatës Supreme të EULEX-it, n ë mbledhjen e mbajtur më 19.03.2013 jep këtë:

Mendim juridik

Departamenti për Çështje Ekonomike i Gjykatës Themelore, përkatësisht Departamenti për Çështje Ekonomike i Gjykatës së Apelit, sipas nenit 13, par1., nënpar.1 të Ligjit për Gjykatat Nr.03/L-199, janë kompetente për t'i gjykuar:

- a) mosmarrëveshjet e ndërsjella tregtare dhe kompensimet e dëmit mbi të njëjtën bazë ndërmjet shoqërive tregtare (subjekteve ekonomike) vendore apo të huaja;*
- b) mosmarrëveshjet e ndërsjella tregtare ndërmjet:*
- bizneseve individuale,*
  - ortakëve të shoqërisë së ortakërisë, ortakëve të përgjithshëm dhe të kufizuar të shoqërisë komandite,*
  - titullarëve të interesave pronësorë të shoqërisë me përgjegjësi të kufizuar (në tekstin e mëtejme : "shpk"),*
  - aksionarëve të shoqërive aksionare (në tekstin e mëtejme : "sh.a.")*
  - drejtorit apo drejtorëve menaxhues të shoqërisë me përgjegjësi të kufizuar, dhe*
  - Bordit të drejtorëve të shoqërisë aksionare.*

ARSYETIMI

1. Duke qenë se janë paraqitur disa paqartësi, vështirësi dhe dilema në gjykatat themelore dhe Gjykatën e Apelit lidhur me interpretimin dhe implementimin e dispozitës së nenit 13, par. 1 nënpar. 1 të Ligjit për Gjykatat, që parashikon se Departamenti për çështje ekonomike i gjykatës themelore është kompetent t'i gjykojë mosmarrëveshjet ndërmjet personave juridike vendorë dhe të huaj e duke iu qasur interpretimit dhe implementimit kritik dhe kreativ të kësaj dispozite ligjore dhe një sërë dispozitash ligjore të Ligjit për Shoqëritë Tregtare (në tekstin e mëtejshëm: "LSHT"), si dhe ligjeve tjera të sferës tregtare rezultojnë detyrimi ligjor sipas nenit 22 par.1 nënpar.3 dhe nenit 23.par 1 të Ligjit për Gjykatat që Seanca e Përgjithshme e Gjykatës Supreme të bëjë njësimin e praktikës juridike gjyqësore dhe të promovojë zbatimin unik të ligjeve, duke ndërtuar standarde dhe praktika të qëndrueshme juridike.
2. Interpretimi kritik dhe kreativ dhe, rrjedhimisht, zgjidhja e dilemave e paqartësive lidhur me këtë dispozitë ligjore, por edhe me dispozitat përkatës të LSHT, si dhe të ligjeve tjera, të cilat në këtë situatë juridike zbatohen *mutatis mutandis*, kanë rëndësi kryesore për njësimin e praktikës juridike – gjyqësore në promovimin e ndërtimit të standardeve, praktikave të qëndrueshme juridike dhe, rrjedhimisht, edhe në forcimin e kredibilitetit dhe imazhit si dhe reputacionit të gjyqësorit të Republikës së Kosovës, me synimin për të arritur sigurinë juridike të palëve, stabilitetin e rendit juridik, pra edhe funksionimin efikas –efektiv të shtetit të së drejtës.
3. Efekti juridik i ndërtimit të këtyre standardeve dhe praktikave të njësuara dhe të qëndrueshme juridike konsiston në performancën pozitive të gjyqësorit, duke përfshirë edhe pritshmërinë dhe kënaqshmërinë e palëve dhe të qytetarëve si dhe, në këtë kuadër, edhe krijimin e një ambienti të qëndrueshëm ekonomik për investitorët vendorë dhe të huaj.
4. Me dispozitat e nenit 13, par. 1 nënpar. 1 të Ligjit për Gjykatat, në tekstin e gjuhës angleze parashikohet: *The Commercial Matters Department of the Basic Court shall be competent for the following matters: disputes between domestic and foreign economic persons in their commercial affairs.*

Ndërkaq, teksti në gjuhën shqipe i së njëjtës dispozitë nuk është i barasvlershëm (ekuivalent) me atë në gjuhën angleze.

5. Përderisa në paragrafin 1, nënpar. 1 të nenit 13 të Ligjit për Gjykatat parashikohet që Departamenti për Çështje Ekonomike i Gjykatës Themelore gjykon mosmarrëveshjet ndërmjet personave juridikë vendorë dhe të jashtëm lidhur me çështjet afariste, teksti në gjuhën angleze, i përkthyer në gjuhën shqipe, parashikon zgjidhjen e mosmarrëveshjeve të ndërsjella ndërmjet personave ekonomikë lidhur me çështjet e tyre tregtare apo afariste.
6. Duke bërë krahasimin e ekuivalencës së këtyre dy teksteve, rezulton se në tekstin e gjuhës angleze përdoren termet juridiko-teknikë: "Departamenti për çështje tregtare" dhe "personi ekonomik", ndërkaq në tekstin e gjuhës shqipe përdoren nocionet "Departamenti për çështje ekonomike" dhe "personi juridik".
7. Pra, këto dy tekste të nenit 13, par. 1 nënpar. 1 të Ligjit për Gjykatat janë diametralisht të kundërta për nga përmbajtja, kuptimi dhe interpretimi si dhe përdorimi i termave juridiko-teknikë, gjë që krijon dilema, vështirësi dhe paqartësi në interpretim dhe implementim.
8. Në dispozitat e nenit 4, par. 1 të LSHT parashikohen llojet e shoqërive tregtare, si: *Shoqëria tregtare mund të themelohet në Kosovë në formë të ndërmarrjes individuale, ortakërisë së përgjithshme, shoqërisë komandite, shoqërisë me përgjegjësi të kufizuar ose shoqërisë aksionare.*
9. Ndërkaq, në dispozitën e nenit 2, par. 1 të Ligjit për Shoqëritë Tregtare, në termat e referencës si veprimtari tregtare parashikohet "**veprimtaria tregtare**", do të thotë çdo lloj aktiviteti i rregullt ose aktivitet i përsëritur, që përfshin ofrimin, sigurimin ose prodhimin e mallrave, shërbimeve, pronës dhe/ose punëve për një person ose shoqëri, në këmbim ose në pritje të çfarëdolloj pagese ose kompensimi.
10. Në nenin 12, par. 2 i LMD parashikohet se kontratat komerciale janë kontrata të lidhura nga subjektet komerciale. Pra, në këtë rast na paraqitet nocioni "subjekt komercial", i cili nuk është asgjë tjetër pos sinonim i nocionit "subjekt tregtar" ose "shoqëri tregtare"; ky i fundit është nocion që parashikohet me LSHT.
11. Në neni 3, par. 3 të LMD parashikohet nocioni "entitete afariste" të përcaktuara me ligj që kryejnë veprimtari fitimprurëse dhe konsiderohen subjekte afariste. Edhe këtu kemi të bëjmë me një nocion, i cili paraqet sinonim të "subjektit tregtar" ose "shoqërisë tregtare".
12. Pra, nga fjalorët terminologjikë rezulton se "personi ekonomik" është i barasvlershëm me "shoqërinë tregtare" (subjektin afarist apo subjektin komercial, siç është përdorur në Ligjin e

- Marrëdhënieve të Detyrimeve). Prandaj, edhe nocioni juridik "departamenti për çështje ekonomike" është i barasvlershëm me "departamentin për çështje tregtare".
13. Duke qenë se termat juridiko-teknikë "person ekonomik", "subjekt afarist", gjegjësisht "shoqëri tregtare" sipas dispozitës së nenit 4, par. 1 përfshijnë: ndërmarrjet individuale, ortakëritë e përgjithshme, shoqëritë komandite, shoqëritë me përgjegjësi të kufizuar dhe shoqëritë aksionare, atëherë rrjedh konkludimi juridik i saktë, i plotë, i qartë, i drejtë dhe i ligjshëm se Departamenti për Çështje Tregtare i Gjykatës Themelore, përkatësisht ai i Gjykatës së Apelit (sipas ankesës) janë kompetente të gjykojnë të gjitha mosmarrëveshjet e ndërsjella tregtare ndërmjet shoqërive tregtare vendore si dhe të këtyre shoqërive me shoqëritë e huaja tregtare. Ligji i Mbrojtjes së Konsumatorit në nenin 3, par. 1, nënpar. 1.2 si subjekt me cilësinë e tregtarit parashikon çdo person fizik apo juridik që shet ose vepron në treg si biznes apo ushtron veprimtarinë e tij tregtare, si person që vepron në emër ose për llogari të një tregtari me shumicë apo të një prodhuesi. Po kështu, edhe në dispozitën e nenit 1, paragrafi 1.18 të Ligjit për Markat Tregtare parashikohet që subjekt afarist është çdo person juridik dhe fizik që ushtron veprimtari tregtare, që është titullar i markës tregtare.
  14. Nocionet juridiko-tregtare të specifikuar me cilësimin "person ekonomik", sipas nenit 13, par. 1 të Ligjit të Gjykatave, përfshijnë shoqëritë tregtare sipas dispozitës së nenit 4, par. 1 të Ligjit për Shoqëritë Tregtare; ky term juridik është kompatibël me të gjitha standardet dhe praktikatat e ligjeve të shteteve të BE, sidomos të Ligjit të Shoqërive Tregtare të RF të Gjermanisë, ligj ky që ka shërbyer si model i hartimit dhe miratimit të ligjit tonë me të njëjtin emërtim.
  15. Republika e Shqipërisë, por edhe shtetet që kanë dalë nga ish Jugosllavia, me ligjet e tyre përkatëse për shoqëritë tregtare, çështjen e kompetencës së gjykatave tregtare, të degëve të gjykatave tregtare apo të organizimeve të tilla të ngjashme i kanë rregulluar në atë mënyrë që këto gjykata i gjykojnë të gjitha mosmarrëveshjet ndërmjet shoqërive tregtare nga veprimtaria e tyre tregtare.
  16. Emërtimi i nocionit juridik si "veprimtari e ligjshme e shoqërive tregtare" përfshin në vete markën tregtare (trademark) që është e barasvlershme me zinxhirin prodhues dhe këmbyes të tregtimit, ndaj edhe duhet përdorur termi juridik "veprimtari tregtare", duke përjashtuar termat e tjerë, siç janë termat "veprimtari ekonomike" a "veprimtari afariste".
  17. Neni 13, par. 1 nënpar. 1 i Ligjit për Gjykatat është ndërtuar me attribute joprofesionale, në mungesë të standardeve të përgjegjësisë profesionale dhe si reflektim i formulimeve

stereotipe të ndikuara nga nenit 30, par. 1 nënpar. a) të Ligjit të Gjykatave të vitit 1978, i cili ka parashikuar që gjykatat i zgjidhin kontestet mes personave juridikë në rrethanat e ekzistimit të pronës shoqërore dhe etatizmit socialist. Prandaj, ato formulime që i referoheshin kompetencës së gjykatës ekonomike janë edhe peng i së kaluarës.

18. Prandaj, nisur nga ky këndvështrim, rezulton që Departamenti për Çështje Ekonomike i Gjykatës Themelore është kompetent t'i gjykojë mosmarrëveshjet e ndërsjella tregtare lidhur me veprimtarinë e ligjshme tregtare brendapërbrenda shoqërive tregtare apo subjekteve afariste, që u referohen ortakëve të përgjithshëm të ortakërisë së përgjithshme dhe ortakëve të përgjithshëm dhe me përgjegjësi të kufizuar të shoqërisë komandite, titullarëve të interesave pronësore të SHPK-ve, aksionarëve të SHA-ve, drejtorit menaxhues të SPK-së dhe bordit të drejtorëve të SHA-së.

19. Po kështu, Departamenti për Çështje Tregtare i Gjykatës Themelore dhe ai i Gjykatës së Apelit i gjykojnë të gjitha mosmarrëveshjet e ndërsjella nga veprimtaria tregtare e subjekteve tregtare të përmendura në paragrafin paraparak, si në vijim:

20.

- a) neni 17, par. 4 dhe 5 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare i referohet paraqitjes së ankesës nga pala e pakënaqur kundër vendimit të Komisionit për Ankesa Administrative të Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë,
- b) neni 61 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare, nga paditë individuale dhe derivateve, kur shkelen të drejtat e titullarëve të interesave pronësore të shoqërisë apo ortakëve të parashikuara me marrëveshjen e kësaj shoqërie,
- c) neni 69, par. 3 – kur ortakëve me përgjegjësi të kufizuar u mohohet inspektimi i raporteve dhe tregueseve të tjerë financiarë, atëherë titullari ka të drejtë të paraqesë padi për sigurimin e atyre të dhënave,
- d) neni 72 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare – kur ortakut me përgjegjësi të kufizuar i pamundësohet kalimi i interesit pronësor te personi i tretë, ai ka të drejtë për mbrojtje gjyqësore,
- e) neni 88, par. 12 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare – kur titullarit të interesit pronësor i pamundësohet e drejta për qasje në informata, atëherë ai mund të kërkojë mbrojtje gjyqësore.
- f) neni 104 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare – kur pronarit të interesit pronësor i pamundësohet tërheqja nga shoqëria apo shoqëria e përjashton nga shoqëria, atëherë ai gëzon mbrojtje gjyqësore për mbrojtjen e interesave pronësore.

- g) neni 115 Ligjit për Shoqëritë Tregtare – kur secili pronar i shoqërisë ka të drejtë të paraqesë padi individuale apo derivateve, kur drejtori menaxhues apo bordi i drejtorëve ka shkelur parimet e kujdesit dhe vlerësimit afarist, detyrimin për lojalitet dhe detyrimin për moskonkurrencë apo përgjithësisht kur shoqërisë i ka shkaktuar dëm me veprime të paligjshme.
- h) neni 123 i Ligjit për Shoqëritë Tregtare – kur parashikohet që plani i bashkimit qoftë i shoqërisë me përgjegjësi të kufizuar, qoftë i shoqërisë aksionare i shkel dispozitat ligjore apo interesin pronësor dhe, rrjedhimisht, aksionet e aksionarit, atëherë pala e pakënaqur paraqet padi në gjykatë për mbrojtje gjyqësore, dhe
- i) neni 191, par. 3 i LSHT ku parashikohet që gjykata, me vendim përkatës sipas kërkesë së Bordit të drejtorëve apo aksionarit, të urdhërojë mbajtjen e kuvendit të aksionarëve, nëse ajo nuk mbahet në afat prej 6 muajsh pas përfundimit të vitit financiar, 14 muaj pas mbledhjes së fundit të Kuvendit të aksionarëve dhe 12 muaj pas regjistrimit fillestar të shoqërisë.

Nga sa u parashtrua, janë sqaruar dilemat, paqartësitë – formulimet e ngatërruara kuptimore si dhe përdorimi i ngatërruar i termave juridiko-teknikë përkitazi me kompetencën e Departamentit për çështje tregtare të gjykatës themelore, përkatësisht (sipas ankesës) të të njëjtit departament të gjykatës së apelit t'i gjykojnë mosmarrëveshjet e ndërsjella të shoqërive tregtare të parashikuara si në dispozitiv të këtij qëndrimi juridik parimor.

KRYETARI I GJYKATËS

Prof. dr. Fejzullah Hasani

